

ОЗНАЧЕННЯ КАТЕГОРІЇ НЕОЗНАЧЕНОСТІ

Інтенсивний розвиток усіх галузей наукового знання, радикальні зміни у змісті, формах, напрямках і методології дослідницького пошуку вимагають постійного оновлення категорійного апарату сучасної науки. В цьому контексті й лінгвістичну парадигму кінця XX — початку XXI століття визначає зорієнтованість на вивчення мовних категорій як своєрідних універсалій, що виникли внаслідок певних мисленнєво-мовленнєвих операцій та експлікують поняттєвий зміст предметів, явищ, властивостей об'єктивного світу. Все більшою виразністю набуває взаємодія мовознавства із низкою суміжних дисциплін, а також апеляція до класичного твердження про тісну взаємодію мови та мислення, до антропоцентризму, який трактує дослідження мови як найважливіший елемент процесу пізнання її носія. Межі традиційного вивчення категорійної системи розширив функційний підхід, що в україністиці набув функційно-категорійного виміру і став підґрунтям створення функційно-категорійної граматики. У цю категорійну палітру повністю вписується і функційно-семантична категорія неозначеності, якій у нашому мовознавстві приділено найменше уваги. Останнє й обумовило тему дисертаційного дослідження викладача педагогічного коледжу Ірини Поляк «Функційно-семантична категорія неозначеності в сучасній українській літературній мові» на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук.

Дисертаційна робота виконувалась на кафедрі української мови Східноєвропейського НУ ім. Лесі Українки під науковим керівництвом доктора філологічних наук, професора цієї ж кафедри Наталії Костусяк. Успішний захист дисертації відбувся на засіданні спеціалізованої вченої ради цього ж університету. Опонували нашому науковцю доктор філологічних наук, завідувач відділу граматики та наукової термінології Інституту української мови НАН України, професор Катерина Городенська і кандидат філологічних наук, доцент кафедри української та іноземної лінгвістики Луцького національного технічного університету Лариса Тиха.

Дисертантка зауважує: проблема комплексного студювання функційно-семантичної категорії неозначеності, що передбачає витлумачення її на засадах функційно-категорійної

лінгвістики та пріоритетних нині комунікативно-прагматичного й антропоцентричного аспектів, належить до розряду актуальних і дискусійних. Це вплинуло на визначення мети дисертаційного дослідження: обґрунтувати виокремлення функційно-семантичної категорії неозначеності, запропонувати її оновлену, ієрархічно структуровану графемну типологію, зорієнтовану на комплекс змістових ознак і різнорівневих формальних засобів.

Така мета зобов'язала автора роботи аргументувати виокремлення й охарактеризувати теоретико-методологічні аспекти дослідження функційно-семантичної категорії неозначеності, з'ясувати її місце в категорійній системі сучасної української літературної мови, окреслити її комунікативно-прагматичну спеціалізацію, структурувати через механізм її реалізації, через ієрархію центральних і перехідних зон, а також ранжирувати її графеми, виокремити та систематизувати вторинні предикатні синтаксеми як засоби її експлікації, з'ясувати специфіку моделювання графем з узагальненням категорійним значенням неозначеної атрибутивності та неозначеної адвербіальності та, у підсумку, обґрунтувати взаємодію функційно-семантичної категорії неозначеності з модальними виявами висловлень у сучасній українській літературній мові. Тому предметом дослідження стали семантичні, функційні, комунікативно-

прагматичні, модальні особливості різнорівневих, ієрархічно організованих засобів визначення категорії неозначеності, зокрема й тих, що мають різне за ступенем вияву неозначено-означене спрямування.

Теоретичне значення виконаного дослідження полягає у поглибленні відомостей про функційну та комунікативно-прагматичну спеціалізацію неозначено маркованих мовних одиниць, у розширенні уявлення про їх внутрішню змістову палітру, рівень спеціалізації. Дисертантку запропонована класифікаційна модель студювання функційно-семантичної неозначеності, що побудована на україномовному матеріалі, збагачує методологію й інструмент аналізу інших категорійних одиниць такого зразка і може бути застосована до їх опису на матеріалі інших мов.

Практична значимість дисертації пов'язана з можливістю використання отриманих результатів при викладанні курсів «Лексикологія української мови», «Морфологія української мови», «Синтаксис української мови», «Теоретичні основи функційної морфології», «Теоретичні основи функційного синтаксису», «Сучасні лінгвістичні парадигми», а також при написанні відповідних підручників і посібників, при підготовці методичних рекомендацій, у науковій роботі студентів, магістрантів, аспірантів.

Важливо, що передбачені дисертаційною роботою дослідження науковець виконала самостійно, всі опубліковані праці написані одноосібно. Наукові доповіді за темою дисертації автором оприлюднені на міжнародних, всеукраїнських, регіональних наукових конференціях, на науково-методичних семінарах та опубліковані у 5 фахових виданнях України та у 5 виданнях, зареєстрованих у наукометричних базах. Список використаної літератури включає 342 позиції, а інформаційно-тематичних джерел — 217 позицій.

Перспективу подальших досліджень дисертантка бачить у комплексному описі інших функційно-семантичних категорій сучасної української літературної мови, побудованому на запропонованій у дисертаційній роботі методиці дослідження категорії неозначеності.

ІНШОМОВНЕ СПІЛКУВАННЯ — ВИМОГА ЧАСУ

Сучасний цивілізований світ, вплетений у мережу Інтернет, пронизаний безконечною множиною взаємозалежностей і взаємозв'язків, вимагає від суб'єктів планетарних відносин високої готовності до всебічної комунікації у різних сферах суспільного життя з виходом на міжнародний рівень. У цьому аспекті спеціалізована тема «Розвиток кредитної системи навчання іншомовного спілкування студентів технічних університетів США (друга половина XX — початок XXI століття)» на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук авторства викладача нашого педагогічного коледжу Наталії Кікіної становить особливу актуальність. Справа в тому, що хоч у системі міжнародних відносин провідне місце посідають політичні й економічні взаємини міждержавних і державних інституцій, однак науково-технічна сфера залишається циментуючою, синтезуючою ланкою всієї архітектоніки міжнародної політики. Якість і рівень спілкування у такій сфері кардинально впливають на ефективність функціонування складної структури міжнародних взаємин.

Дисертаційна робота була виконана нашим науковцем у Національному університеті водного господарства та природокористування під науковим керівництвом доктора педагогічних наук, завідувача кафедри іноземних мов цього ж університету, професора Марії Тадеєвої. Захист дисертації відбувся на засіданні спеціалізованої вченої ради у Східноукраїнському НУ ім. Володимира Даля. Опонували нашому дисертантові доктор педагогічних наук, завідувач відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України, професор Олена Локшина і кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри іноземних мов і професійної комунікації СНУ ім. Володимира Даля, доцент Ольга Крсец.

Обґрунтовуючи актуальність теми дослідження, автор наголосила, що інтеграція та глобалізація у сфері освіти й технологій вимагають кардинального оновлення системи вищої освіти України, модернізації законодавчої бази функціонування національних закладів вищої освіти. Одним із напрямків гармонізації законодавства у ЗВО, включаючи університети і коледжі технічного спрямування, є впровадження європейських моделей організації навчального процесу, зокрема ЄКТС (європейської кредитно-трансферної системи) й американської моделі КС (кредитної системи), які слугують важливими механізмами вдосконалення організаційних аспектів вищої освіти і спрямовані на підвищення якості освітніх послуг із урахуванням світових стандартів та потреб міжнародного спілкування у науково-освітній та інших сферах.

Актуальність вивчення кредитної системи навчання іноземних мов як основи іншомовного спілкування в технічних закладах вищої освіти США, крім усього, зумовлена наявністю стійких суперечностей як у законодавчому освітньому полі, так і на практично-методичному рівні. Якщо конкретно, то між мовно-культурним розмаїттям у США і потребою спілкування у професійній сфері виключно англійською мовою; між елементами стандартизованого підходу до навчання іноземних мов у Європі й елективним (вибірковим) підходом до іншомовного спілкування у США; між структурою кредитної системи у США (кредитна година дорівнює академічній аудиторній годині) та європейським кредитом (тут враховані всі види навчальної ро-

боти, в тому числі самостійна). Усе це зумовлює необхідність вивчення американського досвіду кредитної системи навчання іншомовного спілкування з метою підвищення рівня іншомовного комунікативного досвіду та можливостей його практичного використання у майбутній професійній діяльності випускників ЗВО України.

Саме тому метою дисертаційного дослідження стало виявлення соціально-педагогічних чинників і провідних тенденцій розвитку кредитної системи навчання іншомовного спілкування студентів технічних університетів США й окреслення можливостей творчого використання американського досвіду в університетській освіті України. Це визначило конкретні завдання дисертаційних пошуків: дослідження особливостей розвитку кредитної системи навчання іншомовного спілкування у США, зокрема виділення етапів її запровадження, визначення цілей, змісту, форм і методів, насамперед у сфері професійного іншомовного спілкування, здійснення характеристики механізму оцінювання навчальних досягнень студентів, порівняння основних тенденцій розвитку кредитної системи навчання в університетах США, Європи й України і в кінцевому підсумку — аналіз оптимальних шляхів запозичення прогресивних елементів американського досвіду в національних закладах вищої освіти. Обґрунтовано об'єктом дослідження став процес навчання іншомовного спілкування в технічних університетах США, а предметом — особливості розвитку кредитної системи навчання іншомовного спілкування в університетах США в окреслений період.

У виконанні поставлених завдань — наукова новизна дисертаційного дослідження: вперше на науково-аналітичному рівні здійснено комплексне вивчення досвіду США у застосуванні кредитної системи навчання іншомовного спілкування в технічних університетах США; розвинуто окремі (теоретичні, організаційно-педагогічні, практичні, соціолінгвістичні) аспекти іншомовної освіти США; уточнено зміст наукових понять і термінів, які розкривають проблему кредитної системи навчання іншомовного спілкування; введено до наукового обігу української порівняльної педагогіки низку маловідомих документів, пов'язаних із цим напрямком дослідження.

Практичне значення дисертації полягає у розкритті можливостей використання досвіду США щодо запровадження окремих моментів згаданої КС у навчанні іншомовного спілкування в університетській освіті України. Дисертаційна робота може слугувати джерельною базою пошуку нових підходів для диверсифікації та вдосконалення навчання іноземних мов, зокрема змісту, форм і методів навчання та контролю рівня іншомовних комунікативних досягнень студентів. Окрім цього, дисертантом запропоновано рекомендації щодо застосування американського досвіду у створенні підручника для навчання професійного іншомовного спілкування студентів біологічних спеціальностей ЗВО України.

Заслуговує уваги статистичний портрет дисертаційного дослідження: загальний обсяг — 269 сторінок; у списку використаної літератури — 272 найменування, 158 з них — зарубіжні видання; в роботі — 39 таблиць, 9 рисунків, 14 додатків. Її результати висвітлені автором у 14 наукових публікаціях.

(За матеріалами наукової частини академії)

КРЕМЕНЕЦЬКА ОБЛАСНА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ ІМ. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

відповідно до Закону України
«Про вищу освіту»

ОГОЛОШУЄ КОНКУРС
на заміщення вакантних посад:

1. Кафедра теорії і методики дошкільної та початкової освіти:
доцента кафедри — 1 (кандидат наук) (1 ст.)
2. Кафедра мистецьких дисциплін та методик їх викладання:
доцента кафедри — 1 (заслужений артист України, доцент) (1 ст.)
3. Кафедра іноземних мов та методики їх викладання:
доцента кафедри — 1 (кандидат наук, доцент) (0,5 ст.)
доцента кафедри — 1 (кандидат наук) (1 ст.)
4. Кафедра теорії і методики трудового навчання та технологій:
завідувача кафедри — 1 (кандидат наук, доцент)
професора кафедри — 1 (доктор наук, доцент)
доцента кафедри — 2 (кандидат наук) (2 ст.)
5. Кафедра спортивних ігор та туризму:
доцента кафедри — 1 (кандидат наук) (1 ст.)
6. Кафедра біології, екології та методики їх викладання:
доцента кафедри — 1 (кандидат наук) (0,5 ст.)
старшого викладача — 2 (кандидат наук) (2 ст.)

Перелік документів, які подають на ім'я ректора академії: заява, список наукових праць і винаходів; документи, які підтверджують підвищення кваліфікації протягом останніх п'яти років (дипломи, сертифікати, свідоцтва, інші передбачені законодавством України документи); письмовий звіт за попередній період про наукову, навчальну, методичну, організаційну роботу.

Претенденти, які не працюють в академії, крім заяви, подають особовий листок з обліку кадрів (засвідчений за попереднім місцем роботи); 2 фотокартки розміром 4 х 6 см, автобіографію; копії документів про повну вищу освіту, науковий ступінь, вчене звання, засвідчені в установленому порядку; копію паспорта громадянина України (стор. 1, 2 і 11); копію трудової книжки, засвідчену кадровою службою за основним місцем роботи із зазначенням дати засвідчення; список наукових праць і винаходів та інші документи, які свідчать про професійні якості претендента.

Термін подання документів на участь у конкурсі — 30 днів від дня опублікування оголошення у пресі (газета «Замок») та офіційному веб-сайті навчального закладу.

Документи подаються у відділ кадрів академії за адресою: вул. Ліцейна, 1, м. Кременець, 47003. Телефон для довідок: (03546) 2-19-91, 2-24-15.